

Bachman tanár úr és az osztálya

Herr Bachmann und seine Klasse – német, 2021. Rendezte és írta: Maria Speth. Kép: Reinhold Vorschneider. Szereplő: Dieter Bachmann. Gyártó: Madonnen Film. Forgalmazó: Cirko Film Kft. Feliratos. 217 perc.

Dieter Bachmann AC/DC pótlóban és kötött sapkával a fején ül osztályával szemben a hangszerekkel, teakonyhával és kanapéval telezsúfolt teremben. Amikor a gyerekeknek nincs kedvük vagy túl fáradtak az iskolai feladatokhoz, akkor Bachmann tanár úrral zsonglőröknek, énekelnek, a *Smoke On The Water*-t próbálják, szünetben pedig kebabot rendelnek az egész osztálynak. A nyugdíj előtt álló, karizmatikus pedagógus az iskolára kevésbé oktatási intézményként tekint, mint inkább egy olyan védelmet nyújtó térként, ahol a gyerekek személyisége kibontakozhat. Diákjainak pedig különösen nagy szüksége van erre a térre, hiszen kivétel nélkül mind bevándorló háttérrel rendelkeznek, viszont az osztályon belül is igen vegyesen. Nem csak származásuk változatos, hanem némettudásuk, az országban töltött idejük is, de mindannyi-

an megküzdnek a tökéletes nyelvtudás hiányának nehézségeivel, az integráció olykor igen fájdalmas pillanataival. Akad pár hónapja az országba érkezett bolgár kislány, Marokkóban született, de öt évet Olaszországban, ötöt pedig Németországban eltöltött srác és már német állampolgárként született harmadgenerációs török gyerekek is.

A stadallendorfi 6b-sék anyanyelve arab, román, brazil-portugál, olasz, kazah, török, orosz és német. Róluk, erről a színes osztályközösségről, változatos mikrokozmoszról szól Maria Speth három és fél órás dokumentumfilmje, a *Bachmann tanár úr és az osztálya*. Speth és szerzőtársa, Reinhold Vorschneider a mikroközösség mindennapjait mutatja be egy decemberi reggeltől egészen a júniusi ballagásig. A több mint kétszáz órányi nyersanyagból három éven keresztül vágták a végső változatot, ami az idei Berlinlén debütált, ahol elnyerte az Ezüst Medvét és a közönségdíjat. A dokumentumfilm érzékenységének titka a tanár és a gyerekek közötti kimondatlan cinkosságban és

bizalomban rejlik, amin keresztül könnyedén tárul elénk az ő csodálatos világuk és meghitt közelségből ismerhetjük meg az osztály tagjait és kivételes empátiájú tanárukat. Őket nézve egy ideális világot vizionálhatunk, ahol a biztonság, az elfogadás és az otthon bonyolult érzései a legkülönfélébb emberek között megtapaszthatók.

PAZÁR SAROLTA

El akartam rejőzni

Volevo nascondermi – olasz, 2020. Rendezte: Giorgio Diritti. Írta: Fredo Valla és Tania Pedroni. Kép: Matteo Cocco. Zene: Marco Biscarini. Szereplők: Elio Germano (Antonio Ligabue), Pietro Traldi (Renato), Orietta Notari (Any), Andrea Gherpelli (Andrea), Denis Campitelli (Nerone). Gyártó: Palomar / Rai Cinema. Forgalmazó: Cinenouvo. Feliratos. 120 perc.

Nem véletlen, hogy nem csak a képzőművészek, de talán az összes művészeti ág képviselői közül Van Gogh az, akiről a legtöbb filmfeldolgozás született. A kitüntetett figyelem valószínűleg nem elsősorban munkásságának, hanem hányatott sorsának szól: ideális képviselője a meg nem értett, szenvedésre kárhóztatott művész archetipusának, akinek nem csupán egész élete, de halála is tragikus és mindenki előtt ismert. Az 1899-ben Zürichben született olasz Antonio Ligabue élete sok szempontból mutat rokonságot holland kollégájával. Sanyarú sors jutott neki is, ő is megjárta az elmeógyógyintézetet, és képei is mutatnak némi rokonságot Van Gogh festményeivel. Döntő különbség azonban, hogy az ő tehetségét felismerték, őt magát pedig felkarolták és támogatták, nem csupán anyagi biztonságot adva neki, de kiállításai megszervezésével művészi kiteljesedésében is segítve.

A naiv festőről az 1977-es, háromrészes tévésorozat után Giorgio Diritti készített játékfilmet; a rendező szerencsére tartózkodott az életrajzi művek tekintélyes részének kedvelt és sokszor üres fogásaitól. Nem időzik hosszan hősünk gyerekkoránál, és nem kíván sem pszichológiai, sem művészettörténeti-esztétikai értelmezésekbe bonyolódni. Épp olyan alázattal, ámulattal és érdeklődéssel fordul Ligabue felé, ahogy hőse szemléli a világot és magát a létezését is. Ehhez pedig tökéletes színészt talált Elio Germano

személyében, akinek alakítását tavaly Berlinben Ezüst Medvével ismerték el: ahogy Diritti kerüli a műfaj közheleyeit, úgy Germano is mellőzi a fogyatékossgal élők ábrázolásakor szívesen használt kliséket, a teátrális és eltúlzott gesztusokat, amiket ráadásul az excentrikus, különc alkotók eljátszásakor is előszeretettel használnak – inkább elrejtőzik karakterében.

FEKETE TAMÁS

Egy tolvaj lánya

La hija de un ladrón – spanyol, 2019. Rendezte: **Belén Funes**. Írta: **Marcal Cebrian**. Kép: **Neus Ollé-Soronellas**. Szereplők: **Greta Fernández** (Sara), **Eduard Fernández** (Manuel), **Álex Monner** (Dani), **Adela Silvestre** (Noe). Gyártó: **Obéron Cinematografía / BTeam Pictures**. Forgalmazó: **Pannónia Entertainment**. *Feliratos*. 102 perc.

Az anyagi szűkség mostoha körülményei vezetnek az emberi kapcsolatok megroggólódásához vagy éppen ellenkezőleg, az érzelmi szegénység hozza magával az egyének rossz döntéseit, ami a támogató közeg hiányát, majd hosszú távon nélkülözést eredményez? Az ilyen jellegű kérdések régóta látják el izgalmasan ellentmondásos karakterekkel a szociális érzékenyséükről ismert európai filmrendezőket. Ahogy Ken Loach vagy a Dardenne-testvérek szereplői, úgy az őket bevallottan példaképnek tekintő fiatal barcelonai rendező, Belén Funes első filmjének a hősnője is a társadalmi-gazdasági nehézségek és a mindennapi érzelmi kihívások kettős szorításában tör előre irigylésre méltó kitarással. A huszoneves Sara egyik alulfizetett alkalmi munkából rohan a másikba, miközben párhónapos gyereke, intézetben nevelkedő kisöccse, kallódó lakótársa és ugyancsak idenymunkákat vállaló, elhídegült barátja között cikázik. Ebbe a nyugvópontokat nem ismerő életbe hoz fordulatot

Sara apjának feltűnése, aki frissen szabadult a börtönből, és ugyan a maga módján megpróbál közeledni a gyerekeihez, hamar kiderül, hogy hírből sem ismeri a szeretetteljes családi kapcsolatokat.

Az *Egy tolvaj lánya* egyfelől józan pillantást vet az iskolázatlan fiatal pályakezdők kiszolgáltatottságára, és valóban apa-lánya színészpárosa (Eduard és Greta Fernández) is meggyőző a dísztelen képekben álló, spontán sodrású jelenetekben. Másfelől néhány patoszos mondattól és mesterkélt vallásos áthallástól sem visszariadva vázolja fel súlyos családi drámáját (a bűnös apa fennhatósága alól Sara a gyámhivatal és a Miatyánk segítségével igyekszik kimenteni elsőáldozó öccsét). Funes tehát nem ér a mesterek nyomába, de jó tanítványnak bizonyul: együttérző és sokfelé nyitott filmje még úgy is elgondolkodtató vitaindító, hogy egy Loach-vagy Dardenne-munkánál jóval kevésbé katartikus.

ÁRVA MÁRTON

Saját liffel a pokolba

Nebenan – német, 2021. Rendezte: **Daniel Brühl**. Írta: **Daniel Kehlmann**. Kép: **Jens Harant**. Zene: **Moritz Friedrich** és **Jakob Grünert**. Szereplők: **Daniel Brühl** (Daniel), **Peter Kurth** (Bruno), **Aenne Schwarz** (Clara), **Gode Benedeix** (Mischa). Gyártó: **Amusement Park Films**. Forgalmazó: **Cirko Film Kft.** *Feliratos*. 92 perc.

castingja előtt betér kedvenc kocsmájába berlini lakása közelében, ahol beszélgetésbe elegyedik vele egy rejtélyes idegen. A hatvan körül járó Brunóról (Peter Kurth) kiderül, hogy a szomszédja, és az is, hogy behatóan ismeri nemcsak Daniel karrierjét, de a magánéletét is.

Feszültté a szituációt az teszi, hogy miként a színész, úgy a néző sem tudhatja, mi a célja a passzív-agresszív kérdésekkel támadó férfinak. Eleinte Daniel szerepválasztásait kritizálja ideológiai alapon, majd szóba kerül az is, hogy a színész és családja a Bruno apjától véleményes körülmények közt elvett lakásban él. Daniel eleinte minden szavát óvatosan megválogatja, még mintha büntudatot is érezne a privilegizált helyzete miatt, de a szembesítés során egyre ingerültebbé válik.

Ezen a ponton átfordulhatna thrillerbe is a történet, de a határátlépés elmarad, ahogy a nyilvános alkotói önelvoncolás is. Brühl követhetné Sam Levinson példáját is, aki a *Malcolm és Marie* filmrendező főhőse kapcsán a saját alkotói módszereit tette nagyító alá, de végül úgy dönt, a saját pszichéje helyett inkább a berlini dzsentrifkáció problémáját tárja fel egy páros színészi jutalomjáték keretében.

BASKI SÁNDOR

Normális világ

Un mundo normal – spanyol, 2020.
Rendezte és írta: **Achero Mañas**. Kép: **David Omedes**. Zene: **Vanessa Garde**.
Szereplők: **Ernesto Alterio** (Ernesto), **Gala Amyach** (Cloe), **Ruth Diaz** (Julia), **Pau Dura** (Max). Gyártó: **Crea SGR / Last Will / Movistar+**. Forgalmazó: **Pannónia Entertainment**. *Feliratos*. 103 perc.

A „normális” szó elképesztően telített lett a morális pánikokkal teli jelenünkben, de akár egy családi veszekedésen is könnyen egymáshoz tudjuk vágni ezt a szót. A spanyol Achero Mañas pont ezeken a családi dinamikákon, az élet és halál tematikáján és a főszereplője életközépi válságán keresztül nézi meg mit is jelent normálisnak vagy konformistának lenni. Ernesto és édesanyja között különleges kapcsolat van, viccelődnek, veszekednek és mindketten rögeszmésen ragaszkodnak az elveikhez, mondjuk ahhoz, hogy a technika és szórakoztatóipar felszínes és hazug. Ernesto az élettársával való szakítása után egy tévésorozat rendezése és a színházi ambíciói között dilemmázik, miközben egyetemista korú lányának is útmutatást kellene adnia. Arra, hogy eldöntse merre is lép tovább, egy váratlan esemény kényszeríti rá. Édesanyja meghal és utolsó kérése, hogy a hagyományokat és a törvényeket felrúgva a tengerbe temessék. Ernesto és lánya útra kel a tengerhez, miközben az otthoni „normális” világ üldözi őket; testvére, volt élettársa és a rendőrség. A főhősnek a két világ közül kell kiválasztania, hogy melyik a fontosabb: az anya utolsó kérését teljesíteni vagy betartani a szabályokat.

Mañas felépíti ezt a két (elég banális) frontot, de nem találja meg igazán a fókuszot. A legerősebb vonal az apa és lánya közötti kapcsolat fejlődése, amihez a színészi alakítások

is hozzátesznek, de erről a rendező rendre elfeledkezik, a folytonos telefonátvitások megszakítják a dinamikát és a lány sokszor *sidekick*-ké alacsonyodik le, aki csak asszisztál az apa történetéhez. Ernesto önző és gyerekes viselkedésének alig lesz következménye, nem mutatja meg lányának, hogyan lehet jól kommunikálni, beismerni a hibákat, nem tudja megadni azt a szülői gondoskodást, amit a saját anyjától kapott. Annak ellenére, hogy a film a szabadságról szól, meglehetősen fullasztó a képi világ, sötét és művi szobabelsők teszik ki a film nagy részét és az utazás során sem nyílik ki jobban a világ.

BARTAL DÓRA

Szenvedélyes szomszédok

Sentimental – spanyol, 2021. Rendezte és írta: **Cesc Gay**. Kép: **Andreu Rebés**. Szereplők: **Javier Cámara** (Julio), **Griselda Siciliani** (Ana), **Belén**

Cuesta (Laura), **Alberto San Juan** (Salva). Gyártó: **Imposible Films / Sentimentalfilm**. Forgalmazó: **Cirko Film Kft.** *Feliratos*. 82 perc.

Saját négy szereplős kamaradarabját adaptálta filmre a katalán Cesc Gay. A *Szenvedélyes szomszédok* nem is kívánja leválasztani magát a színházi alapról, színpadként egy gyönyörű polgári lakás szolgálat, ahol valós időben, egy szünet nélküli, kellemes 70 perces felvonásban tud összezecsapni egymással a négy főszereplő. A középkorú házaspár, Laura és Julio kapcsolatában a szenvedély és tisztelet helyét már régen átvette az állandó csipkelődés és keserűség. Képesek összeveszni az új szőnyeg árán, egymás hobbijain, de visszatérő téma a felső szomszédokban lakó pár is, akiket csak a közös liftezések alkalmával tudtak eddig „megismerni”, ellenben elviselhetetlenül hangosan élik a

szexuális életüket. Mikor Laura a férje tudta nélkül meghívja őket egy kis szomszédolásra, a feszültséggel és humorral teli este nem várt fordulatokat hoz a házaspár életébe, akiknek a szűk másfél órás vacsora felér egy komplex családterápiával.

A *Szenvedélyes szomszédok* láttán többször eszünkbe juthat a hatalmas nemzetközi kört futó *Teljesen idegenek*, amit a 2016-os bemutatója óta több mint 20 országban feldolgoztak, és további hat vár előkészítésben. Az olasz film sikerének titka, hogy a telefonfüggőségről és hazugságokról szóló történet olyan általános tanulságokra épül fel, ami bármelyik ország kultúrájába könnyen beilleszthető. Pontosan ilyen szerkezetű a *Szenvedélyes szomszédok* is: Cesc Gayt a klasszikus hollywoodi vígjátékok inspirálták, így született meg ez a párbeszéd-dominált, jó ritmusú kamaradarab, ami szenvedélyes kapcsolatok és megfáradt házasságok működését feszegeti – az egész bárhová, akár egy budapesti lakásba, egy frusztrált magyar pár életébe is könnyen beilleszthető lenne. A kalandokkal teli szexuális élet (és annak hiánya), mint központi téma, a sikamlóssága ellenére sem válik banálissá, inkább a humor segítségével tologatja el a főszereplőket a mélyebben gyökerező problémák felé.

POZSONYI JANKA

Az utolsó párbaj

The Last Duel – amerikai, 2021.
Rendezte: **Ridley Scott**. Írta: **Ben Affleck**, **Matt Damon** és **Nicole Holofcener**. Kép: **Dariusz Wolski**. Zene: **Harry Gregson-Williams**. Szereplők: **Matt Damon** (Jean de Carrouges), **Adam Driver** (Jacques LeGris), **Jodie Comer** (Marguerite), **Ben Affleck** (Pierre). Gyártó: **20th Century Fox**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 152 perc.

A történelmi kalandfilm az Aegyetlen műfaj Ridley Scott pályáján, amelyből eddig minden évtizedben letett egyet az asztalra, élen a játékfilmdebütjét jelentő *Párbajhősök* remekével, amely a napóleoni háborúk idején két megszállott katonatiszt három országon és 16 éven átívelő párbajszorozatát mesélte el; és a grandiózus *Mennyei királysággal*, amely az isteni igazság jegyében zajló keresztes háború utolsó jeruzsálemi hónapjait követte nyomon Balduin király és Szaladin szultán között – egyetlen futó kis párbajjal. A 2020-as éveket rögtön kedvenc zsánerével indító Scott ötvözte a két korábbi filmsikerét: 14. századi párbajhősei azért csapnak össze egy végső nagy tusában az udvar előtt, hogy a sokéves gyűlölködő viszályuk tetőpontját jelentő nej-meggyalázás kételyes ügyében a Mennyei Királyra bízzák az ítéletet.

A felesége vitatott megérőszakolását párviadalban megtorló harcos története a *Vihar kapujában* rendhagyó Kurosawa-szamarájfilmje óta számos műfajt megjárt bandita westerntől (*Outrage*) acélgári thrillerig (*Acéllabirintus*), így aztán nem számít túl eredeti truvájnak Scott részéről, hogy a valós normannföldi esetet feldolgozó Eric Jager-könyv sztoriját – az alapműből átvett flashback-keretben – az Akutagawa-féle több nézőpontú narratívával meséli el közönségének. Míg azonban

a japán klasszikusnál központi jelentősége volt az ellentmondó szubjektív változatok egyenrangúságának, Scottnál a háromszor 45 percben felmondott hűbéres-*Rashomon* pusztá jobbágyvakítás – nem csak mert egyetlen olyan jelenetet tud felmutatni, amelyben mindhárom fél részt vett, valamint az egyik sztorinak már a nyitányán jelzi, hogy az igazság következik (a kortárs *metoo*-mesternarratívának alárendelve a máig kérdéses történelmi esetet), de főként mert a hagyományos, objektív külső nézőpontú elbeszélés megfosztja a verziókat a személyesség talányaitól. A sok hűbéreménye így csak egy szórványosan izgalmas, redundanciákkal megpakolt kirakósjáték sok bizarr arcszörzettel és valós tét nélkül, amelynek végén a néző számára is egyfajta isteni megváltást jelent a 21. századi Scott-életművet megkoronázó párbajjelenet elementáris erjű néhány perce.

VARRÓ ATTILA

Venom 2. – Vérontó

Venom: Let There Be Carnage – amerikai, 2021. Rendezte: **Andy Serkis**. Írta: **Kelly Marcel**. Kép: **Robert Richardson**. Zene: **Marco Beltrami**. Szereplők: **Tom Hardy** (Eddie / Venom), **Michelle Williams** (Anne), **Woody Harrelson** (Cletus), **Naomie Harris** (Frances), **Reid Scott** (Lewis), **Stephen Graham** (Mulligan). Gyártó: **Marvel Entertainment / Pascal Pictures**. Forgalmazó: **InterCom**. Szinkronizált. 97 perc.

Atotális elmarvelésedés feltartóztathatatlanak tűnik a képregényfilmes fősodorban. A jelenlegi poszt-*Végjáték* korszakban nemcsak a hangvétel és a képi világ egységesedik, de az újabb filmek már meg sem próbálnak önmagukban is megálló történeteket elmesélni. A második *Venom* sem törődik sokat a karakter- vagy sztoripítéssel, pontosan úgy csapunk a közepébe, mint ha nagyjából másfél perce úszott volna ki az előző rész stáblistája. A Pókember-univerzum egyelőre a Columbia stúdiónál maradt tulajdona, a falánk parazita *Venom* az öt gazdatestként befogadó Eddie Brockkal civakodik. Hamarosan felbukkan a Pókember-univerzum szintén e stúdiónál maradt másik vagyontárgya, *Vérontó*, hogy végül eljuthassunk a film valódi lényegéhez, a stáblista közepébe illesztett folytkövighez, ahol másfél

percben gigantikus bejelentés történik. *Cliffhanger*, ami az egész addigi másfél órát törli.

Igaz, egyébként sincs sok, ami velünk maradhatott volna. Hiába ült a rendezői székbe az az Andy Serkis, aki a testre ragadó digitális parazitákról bizonyára érdekeseket tudna mesélni, az alapanyag azonban nem sikerült fogást találnia. Egy-két ponton felvillannak a furcsa páros haverkomédiák, az abszurd identitásdrámák és a gótikus horrorok, de az egész film mint ha csak egy tucatnyi, előzetesekhez gyártott pillanatot próbálna egyben tartani. A poénok kiszámíthatóak, a pixelekből gyúrt összecsapások következtelenek, a színészek kedvetlenek. Az egyetlen kivétel Tom Hardy, aki most is nagy energiával viszi a hátán a filmet, aláhúva, hogy még az uniformizálódó univerzumokban is a hús-vér embereken múlik minden.

HUBER ZOLTÁN

